

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ KRIEG У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ГАЗЕТНОМУ ТЕКСТІ

З моменту повномасштабного вторгнення російських військ в Україну увага усього світу прикута до трагічних подій, які відбуваються на нашій землі. Засоби масової інформації висвітлюють як і ті звірства, які вчиняють окупанти, так і позиції та висловлювання світових лідерів та політиків щодо цього. На думку лінгвістів, війна у її фізичному вимірі та дискурс про війну з'являються одночасно, тому що усе, що відбувається, піддається дискурсивному осмисленню, словесному опису та аналізу, фізичний модус існування війни завжди йде у супроводі її дискурсивного модусу, а війни набувають сенсу і статусу війни лише разом з дискурсивними формами [1, с. 78], так що «найбільш кривава сутичка не є війною, доки про неї не створено оповіді» [7, с. 42].

Метою запропонованої розвідки є з'ясування засобів вербалізації концепту KRIEG в австрійському газетному тексті, зокрема у виданні *oe24* за 2022 р. Публікації на тему війни в Україні не сходять з її шпальт, цій темі присвячена окрема рубрика.

Концепт – основний термін когнітивної лінгвістики, дослідженню якого присвячені праці українських та зарубіжних лінгвістів [2; 3; 5; 6; 9]. На основі аналізу різних дефініцій уважаємо, що концепт – це культурно детермінована ментальна одиниця, яка відповідає за вибір мовних засобів об'єктивації, регулює комунікативну поведінку, має складну будову, формується на основі загальнонаціональних ознак, які доповнено ознаками індивідуального досвіду й особистої уяви, містить оцінне ставлення до своїх референтів, у сукупності з іншими концептами формує концептуальну картину світу народу, яка частково знаходить відображення в мовній картині світу [4, с. 58].

Основним вербалізатором досліджуваного концепту є лексема *der Krieg*, яка у тлумачному словнику під редакцією Дудена має таке значення: *mit Waffengewalt ausgetragener Konflikt zwischen Staaten, Völkern; größere militärische Auseinandersetzung, die sich über einen längeren Zeitraum erstreckt* [8], з.В.: *Der russische **Krieg** in der Ukraine ist in der Republik Moldau ganz nah* [10, 02.05.2022].

Лексема *der Krieg* є складником багатьох композитів: *Angriffskrieg, Informationskrieg, Atomkrieg, Befreiungskrieg, Vertreibungskrieg, Vernichtungskrieg, Weltkrieg, Atomwaffenkrieg*, з.В.: *Der russische **Angriffskrieg** lässt neben der Energieversorgung auch die Lebensmittelversorgung zum Thema werden* [10, 25.04.2022]; *Selenskyj: Sollten alle Friedensbemühungen scheitern, „würde es bedeuten, dass dies ein dritter **Weltkrieg** ist“* [10, 20.03.2022]; *Die deutsche Geschichte gebiete alle Anstrengungen, erneute **Vertreibungs- und Vernichtungskriege** zu verhindern* [10, 04.05.2022].

Окрім того, замість слова *Krieg* представники Росії використовують евфемізми, щоб прикрасити усю трагічність ситуації, адже війна – це розпач, втрати, біль: *Militäroperation, spezielle Operation, Spezialoperation, militärische Sonderoperation: Es gibt Informationen, dass die sogenannte **militärische Sonderoperation** bis September 2022 angesetzt ist* [10, 05.05.2022]; *Russland nennt*

den Krieg in der Ukraine „Spezialoperation“ [10, 06.05.2022]. Західні медіа використовують ще слово *Invasion*, щоб показати масштабність цієї війни: *Die Ukraine-Invasion dauert nun schon mehr als zwei Monate...* [10, 05.05.2022].

Емпіричний матеріал засвідчує також сполучуваність основного імені концепту з різними прикметниками і дієприкметниками, які «підсилюють і увиразнюють його, і разом із ним виступають атрибутивними синтагмами, в яких експлікуються різні ознаки концептуалізованого поняття» [2, с. 111]: *brutal, teuer, zynisch, dauernd, völkerrechtswidrig*, як от *Klar sei, dass sich Russlands Präsident Wladimir Putin vollständig verrechnet habe mit seinem brutalen Angriffskrieg gegen die Ukraine* [10, 04.05.2022]; *Insgesamt sollen in dem nun knapp über zwei Monate dauernden Ukraine-Krieg bereits mehr als zwölf hochrangige Generäle gestorben sein* [10, 07.05.2022]; *... und für Russland könnte es der teuerste Krieg aller Zeiten werden* [10, 05.05.2022]; *Russland versucht seinen völkerrechtswidrigen Angriffskrieg gegen die Ukraine mit historischen Vergleichen zu rechtfertigen* ... [10, 07.05.2022].

Простежуємо також, що іменник *Krieg* сполучається з дієсловами, які конкретизують його значення, наприклад: *den Krieg beginnen, gewinnen, verlieren, führen, erklären, beenden, verlängern, verurteilen*, наприклад, *Wann Putin den Krieg wirklich beenden will* [10, 05.05.2022]; *Der ukrainische Geheimdienst glaubt nun, dass Putin den Krieg bis September verlängern will* [10, 05.05.2022]; *Wird Putin offiziell den Krieg erklären* [10, 05.05.2022]?

Отже, досліджуваний нами концепт **KRIEG** актуалізується у німецькомовних газетних текстах за допомогою лексичних засобів різної частиномовної приналежності: іменники, прикметники, дієслова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барташук О., Ніколаєва А., Тарасюк М. Вербалізація концепту «війна» в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». *Філологічний дискурс*. 2020. № 11. С. 77–91.
2. Вільчинська Т. П. Концепт «війна»: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії*. 2017. Вип. 34. С. 110–114.
3. Застровська С. О. Актуалізація концепту **RISIKO** в ситуаціях вибору (на матеріалі німецької мови). *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2010. № 8. С. 83–86.
4. Пасик Л. А. Об'єктивація та дискурсивна профілізація концепту **PARTNERWAHL/ВИБІР ПАРТНЕРА** (на матеріалі німецької мови): дис. ... канд. філол. наук: 10.00.04. Запоріжжя, 2016. 240 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2016/Pasyk_dis.pdf
5. Положин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2015. № 4. С. 214–224.
6. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
7. Яворська Г. М. Гібридна війна як дискурсивний конструкт. Стратегічні пріоритети. Серія «Філософія». №4 (41). 2016. С.41–48.

8. Duden. URL: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/KRIEG> (abgerufen am 07.05.2022)

9. Schwarz-Friesel, M. *Einführung in die Kognitive Linguistik. Dritte, aktualisierte und erweiterte Auflage*. Tübingen: Francke. 2008. 298 S.

10. oe24. URL: <https://www.oe24.at/welt/ukraine-krieg>